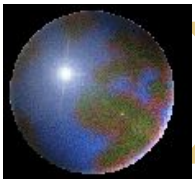
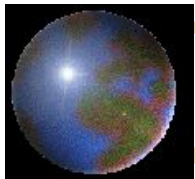

ПЛАНУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ОПЕРАЦІЙ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ НОРМ ПВК

ПЛАН:

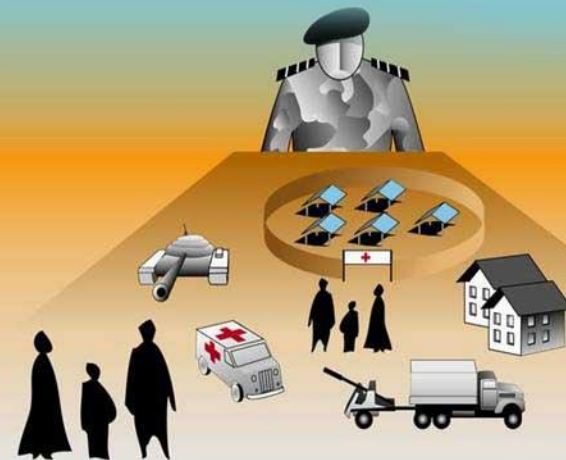
- Основні правила проведення військових операцій
- Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні
- Притягання до відповідальності за порушення ПВК на міжнародному рівні

Основні правила проведення військових операцій

- 1. Сили, які здійснюють військові операції повинні бути керованими.
- 2. Командир, який управляє озброєними силами, повинен ухвалювати певне рішення.
- Умови, необхідні для ухвалення рішення:
- По-перше, командир повинен мати розвіддані про всі ситуації, що відбуваються на території майбутніх бойових дій. Така інформація є підставою для складання маршрутів руху (чи є населені пункти, чи можливо їх обходити, які можливості для пересування важкого озброєння або піхоти). При цьому слід визначити райони, де є густонаселені пункти і об'єкти, що користуються правом захисту.

Елементи прийняття рішення

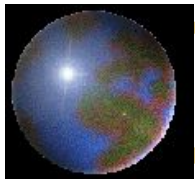
LOW-041

Збір інформації

Повинен проводитися відповідно правил війни

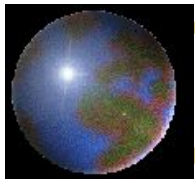
LOW-042

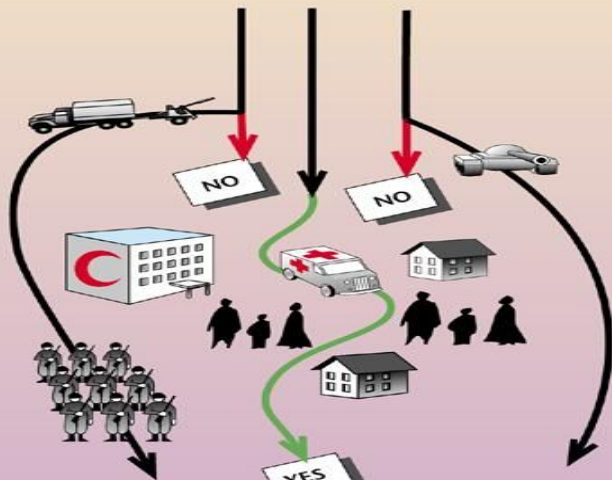
Основні правила проведення військових операцій

- По-друге, командир повинен передбачити заходи, які відповідають праву озброєних конфліктів, тобто вживати таких заходів, які направлені на зменшення жертв серед цивільного населення і зведення ступеня руйнувань до мінімуму.

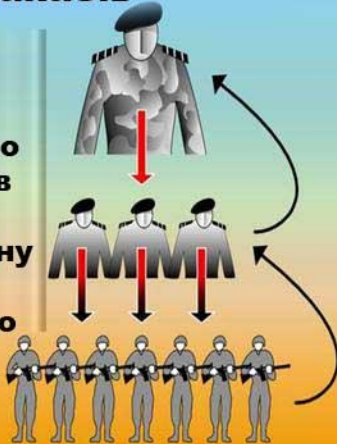

Основні правила проведення військових операцій

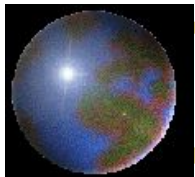
Контроль за виконанням наказів

- Забезпечити виконання поставленого завдання відповідно до відданих наказів
- Забезпечити порядок і дисципліну
- Дати можливість командирові вчасно вжити необхідні заходи

- По-третє, командир повинен аналізувати тактичну ситуацію, тобто розглянути всі наявні конкретні ситуації з погляду гуманізму і військової необхідності для того, щоб передбачити захисні заходи, направлені проти небезпек, які можуть виникати в результаті військових дій стосовно цивільних осіб і цивільних об'єктів.
- 3. Ухвалені рішення повинні виражатися у вигляді наказу. У ньому ставляться конкретні завдання для підлеглих підрозділів, виходячи з вищесказаних міркувань.
- 4. Підлеглим слід доручати такі бойові завдання, які вони зможуть виконати, не порушуючи положень права війни.
- 5. Для виконання наказу хід проведення військових операцій повинен ретельно контролюватися. Контроль дає можливість командирові переконатися в тому, що його підлеглі виконують свої бойові завдання, дотримуючи при цьому дисципліни і права війни.

Основні правила проведення військових операцій

- 6. Військові дії повинні бути направлені тільки проти військових об'єктів супротивника.
- 7. При виборі методів і засобів ведення бойових дій повинні прийматися такі заходи, які направлені на запобігання випадковим втратам серед цивільного населення і випадкових руйнувань цивільних об'єктів.
- 8. Необхідно робити ефективне завчасне попередження про напади, які можуть торкнутися цивільного населення, за винятком тих випадків, коли обставини цього не дозволяють. Це означає, що офіційні особи районів, по яких планується нанесення бомбардування, по можливості повинні бути наперед проінформовані про це, за винятком тих випадків, коли раптовість і штурм є єдиними заходами для досягнення військової переваги.

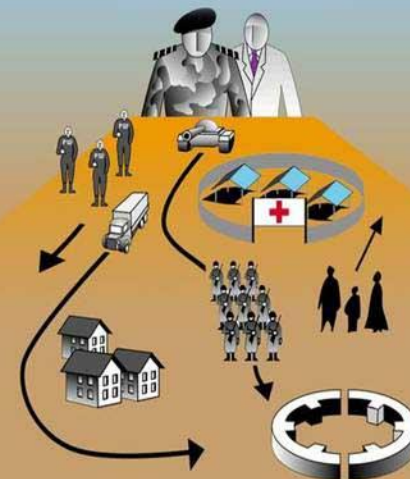
ВІЙСЬКОВІ ОБ'ЄКТИ

- Збройні сили
- Військові установи, позиції
- Об'єкти, які вносять певний внесок до бойових дій і нейтралізація яких дає явну військову перевагу

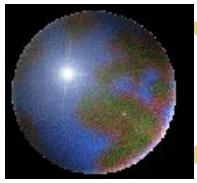

LOW-009.B

Взаємодія із цивільною владою

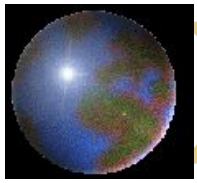
LOW-047

Основні правила проведення військових операцій

9. При проведенні військових операцій забороняється:

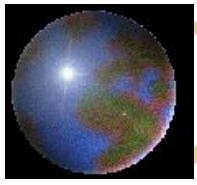
- а) нападати на цивільне населення, на окремі цивільні особи і цивільні об'єкти;
- б) примушувати громадян осоружної сторони до служби в озброєних силах ворожої держави;
- в) нападати на міста і села, що не обороняються, житлові будівлі та інші цивільні об'єкти;
- г) руйнувати і привласнювати без виправданої військової необхідності державне і приватне майно;
- д) здійснювати репресалії стосовно осіб, які знаходяться під захистом, та їх майна;

Основні правила проведення військових операцій

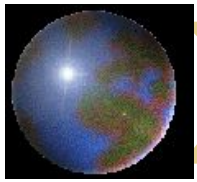
- е) використовувати голод як засіб проведення війни;
- ж) тероризувати цивільне населення і залякувати його терором;
- з) віддавати наказ "нікого не залишати в живих";
- и) знищувати запаси продовольства, сільськогосподарські угіддя, худобу, водозабори і об'єкти, призначені для підтримки життя цивільного населення;
- к) використовувати засоби ведення війни, які завдають збитку навколишньому середовищу;
- л) атакувати греблі, атомні електростанції;

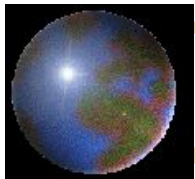
Основні правила проведення військових операцій

- м) напад невиборчого характеру, наприклад, здійснення бомбометання, не роблячи при цьому відмінності між військовими і цивільними об'єктами;
- н) використання віроломства, тобто зловживання віри ворога на правомірність використання захисних знаків, використовуваних у деяких ситуаціях. Наприклад, симулювати пораненим, неправомірне використання емблем червоного хреста або червоного півмісяця, білого прапора, знаків культурних цінностей та ін.

Основні правила проведення військових операцій

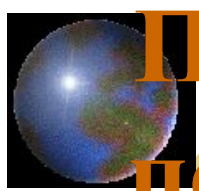
- 10. Під час проведення бойових дій повинні бути передбачені всі заходи, які запобігають завданню збитку будівлям і об'єктам, що відносяться до культурних цінностей, історичних пам'ятників, витворів мистецтва, лікарень і місць відправлення культу.

Роздуми філософського характеру

**«У людини більше шансів потрапити
під суд і бути засудженим за вбивство
однієї людини, ніж за вбивство 100 000
чоловік»**

*Хосе Айяла Лассо,
колишній Верховний комісар
ООН з прав людини*

Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- Питання залучення людини до відповідальності за порушення правил у сфері права озброєних конфліктів має сенс тільки в тому випадку, якщо дане питання дійсно включене в систему законодавства держави.
- Питання притягання до відповідальності виходить із статті 1, загальної для всіх Женевських конвенцій: "Високі Договірні Сторони зобов'язуються за будь-яких обставин дотримуватися і примушувати дотримувати справжню Конвенцію".

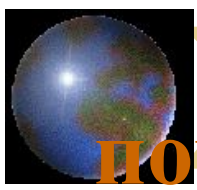

Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- Для того щоб створити ефективну систему притягання до відповідальності, будь-яка держава повинна перш за все виробити превентивні заходи.
- Головними з превентивних заходів є розповсюдження знань. Це зобов'язання виникає відразу за підписанням держави Женевських конвенцій.
- "Високі Договірні Сторони зобов'язуються як у мирний, так і у військовий час поширювати можливо ширше текст справжньої Конвенції у своїх країнах і, зокрема, включити її вивчення у навчальні програми військового і, якщо можливо, цивільної освіти для того, щоб з її принципами було ознайомлено все населення в цілому... "

Ст. 47, ЖК I; ст. 48, ЖК II;
ст. 27, ЖК III; ст. 144, ЖК IV.

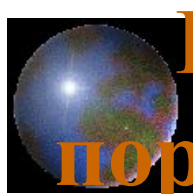
Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- Згідно зі ст. 49 ЖК I, ст.50 ЖК II, ст.129 ЖК III, ст. 146 ЖК IV "Високі Договірні Сторони беруть на себе зобов'язання ввести в дію законодавство, необхідне для забезпечення ефективних кримінальних покарань для осіб, що зробили або наказали зробити ті або інші серйозні порушення справжньої Конвенції...
- Кожна Висока Договірна Сторона зобов'язується розшукувати осіб, обвинувачених у тому, що вони зробили або наказали зробити... серйозні порушення і, яким би не було їх громадянство, зраджувати їх своєму суду. Вона зможе також, якщо вона цього побажає, передати їх відповідно до положень свого законодавства для суду іншій зацікавленій Високій Договірній Стороні в тому випадку, якщо ця Висока Договірна Сторона має докази, що дають підставу для звинувачень цих осіб".

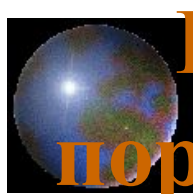
Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- Одним із превентивних заходів є внесення державами відповідних змін до свого законодавства.
- Можна змалювати загальну картину у сфері національного законодавства, розділивши держави на ті, які не виконують вимог Конвенцій (або Протоколу I, якщо вони його ратифікували), і ті, які, кожне по-своєму, формально виконують їх.

Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- А) Деякі держави не виконують свого зобов'язання тому, що вони не вважають необхідними вживати подальших заходів, Вони вважають, що їх загальнокримінальне і військове право вже є достатньою основою для визначення кримінальних покарань за серйозні порушення або, іншими словами, вважають, що вже виконали це зобов'язання. Ці країни, як правило, не ратифікували Протокол І: Франція, Португалія, США, Японія, Ірак, ЮАР, Бельгія, ФРН, Італія та інші.

Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- Б) Держави, що офіційно (формально) виконують свої зобов'язання, можна підрозділяти на дві групи.
- Б-1) Це ті держави, які прийняли особливі закони або закони, доповнюючи їх законодавство відносно припинення порушень загального характеру, повністю виконали свої зобов'язання і різними способами передбачили покарання за всі серйозні порушення, вказані в Конвенціях і в Протоколі І, у тому випадку, якщо вони його підписали. (Іспанія, Швейцарія, Нідерланди, Канада, Великобританія, Австралія, Ірландія, Індія, Нова Зеландія, Таджикистан, Уганда, Малайзія, Кенія, Швеція, Норвегія, Данія, Ефіопія та інші)

Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- Б-2) Держави, що частково виконали свої зобов'язання, як правило, включають лише деякі, але не всі порушення Конвенцій у своє внутрішнє законодавство. (Колишній СРСР, Угорщина, Чехословачія, Росія, Узбекистан)

Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- **Порушення законів і звичаїв війни**

Порушення законів і звичаїв війни, що виражається в катуваннях, фізичному винищуванні цивільного населення або військовополонених, угоні цивільного населення для примусових робіт або інших цілей, застосуванні засобів ведення війни, заборонених міжнародним правом, безглуздому руйнуванню міст і населених пунктів, розкраданні власності, а рівно віддача наказу про здійснення таких дій – **карається позбавленням волі від десяти до двадцяти років.**

Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- Геноцид

Геноцид, тобто умисне створення життєвих умов, розрахованих на повне або часткове фізичне винищування якої-небудь групи осіб за національною, етнічною, расовою або релігійною ознакою, їх повне або часткове фізичне винищування, насильницьке скорочення дітородіння або передача дітей однієї з цих людських груп в іншу, а рівно віддача наказу про здійснення таких дій – *карається позбавленням волі від десяти до двадцяти років.*

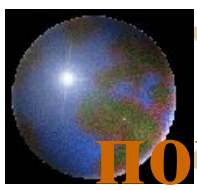
Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- Умисне порушення норм міжнародного гуманітарного права, здійснене в ході озброєного конфлікту
- 1) Умисне порушення норм міжнародного гуманітарного права, здійснене під час міжнародного або внутрішнього озброєного конфлікту, тобто напад на цивільне населення або на окремих цивільних осіб, напади невиборчого характеру, що зачіпають цивільне населення або цивільні об'єкти, напади на установки або споруди, що містять небезпечні сили, напади на обличчя що припинило брати участь у військових діях, перетворення місцевостей, що не обороняються, і демілітаризованих зон на об'єкт нападу, знищення або пошкодження історичних пам'яток, витворів мистецтва або місць відправлення культу, які є культурною або духовною спадщиною народів, віроломне використання відмітного знаку Червоного Хреста і Червоного Півмісяця і інших захисних знаків і сигналів, що визнаються відповідно до міжнародного гуманітарного права, переміщення державою, що окупує, частини її цивільного населення на окуповувану нею територію або депортація або переміщення всього або частини населення окупованої території в межах цієї території або за її межі, невинуватна затримка репатріації військовополонених або цивільних осіб, застосування практики апартеїду і інших негуманних і принижуючих дій, що ображають гідність особи, заснованих на расовій дискримінації і що призвело за собою смерть або серйозний збиток фізичному і психічному стану будь-якої особи або що заподіяли крупний збиток, — **карається позбавленням волі на термін від десяти до п'ятнадцяти років.**

Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- 2) Умисне порушення норм міжнародного гуманітарного права, здійснене під час міжнародного або внутрішнього озброєного конфлікту, направлене проти осіб, які не беруть участі у військових діях або не володіють засобами для захисту, а також проти поранених, хворих, так само як і проти медичного і духовного персоналу, санітарних частин або санітарних транспортних засобів, проти військовополонених, цивільних осіб, цивільного населення, що знаходиться на окупованих територіях або в зонах військових дій, проти біженців і апатридів, так само як і проти інших осіб, що користуються захистом під час військових дій, що виразилося у:
- а) вбивстві;
  - б) тортурах і нелюдському зверненні, включаючи біологічні експерименти, що проводяться над людьми;
  - в) спричиненні тяжких страждань або дій, загрозливих фізичному або психічному стану;
  - г) примушенні військовополоненого або протегуючої особи до служби в озброєних силах супротивника;
  - д) позбавленні військовополоненого або іншого обличчя прав, що протегує, на неупереджене і нормальне судочинство;
  - е) депортації або незаконній висилці або затриманні осіб, що протегують;
  - ж) узятті заручників;
- з) довільному і вироблюваному у великому масштабі руйнуванню і привласненню майна, що не викликається військовою необхідністю, — **карається позбавленням волі на термін від п'ятнадцяти до двадцяти років або стратою.**

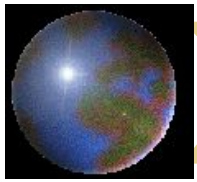
Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

- Як правило, держави зазвичай дивляться крізь пальці на своїх громадян, які зробили подібні правопорушення, іноді вони зводяться на ранг національних героїв.
- У таких випадках, коли національне законодавство певних держав "не помічають" подібних порушень МГП, порушники можуть притягатися до відповідальності на підставі вимог інших держав з боку міжнародного кримінального суду.

Притягання до відповідальності за порушення ПВК на національному рівні

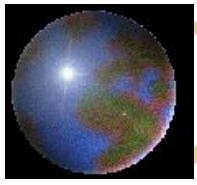
- У сучасному міжнародному праві підкреслюється думка про те, що будь-яка фізична особа неминуче піддаватиметься судовому переслідуванню за скоєння військових злочинів, злочини проти людяності.
- Особи, які притягуватимуться до кримінальної відповідальності, умовно підрозділяються на дві групи:
- 1-група – основні військові злочинці, які винні як за їх кримінальні накази, так і за кримінальні дії безпосередніх виконавців. До даної групи відносяться державні діячі, командувачі, дипломати, фінансисти та інші.
- 2-група – безпосередні виконавці вказаних наказів, офіцери і рядові солдати армій воюючих держав, які залучені в озброєний конфлікт.

Передісторія покарання за серйозні порушення ПВК

- Кодекс Лібера (1863 р.), статті 22 і 44:
“Необхідно щадити беззбройних громадян, їх власність і честь, наскільки дозволяють вимоги війни. Всяке безглузде насильство проти осіб на завойованій території... всякий грабіж, всяке розграбування, навіть після узяття якого-небудь місця головними силами, всяке згвалтування, нанесення поранень і каліцтв або вбивство таких жителів забороняється під страхом страти”.

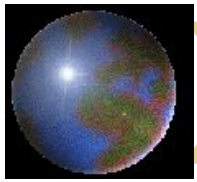

Передісторія покарання за серйозні порушення ПВК

- Утворена Лігою Націй у 1919 р. міжнародна комісія у складі 15 авторитетних юристів-міжнародників з різних країн, вивчивши питання міжнародної відповідальності фізичних осіб за розв'язування і ведення війни, прийшла до висновку, що всі особи, що належать ворожим державам, який би високий пост вони не займали, без відмінності рангів, включаючи глав держав, винні в порушеннях законів і звичаїв війни або законів гуманності, підлягають кримінальному переслідуванню.

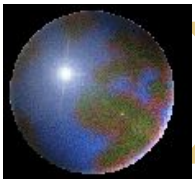
Ст. 227 Версальського договору 1919 р.

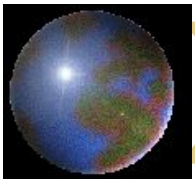
Договори про міжнародну юрисдикцію

- 1945 р. Прийнятий Статут Нюрнберзького військового трибуналу на основі Лондонської угоди чотирьох союзницьких держав.
- 1946 р. Прийнятий Статут Міжнародного військового трибуналу для Далекého Сходу.
- 1948 р. Прийнята Конвенція про попередження злочину геноциду і покарання за нього.

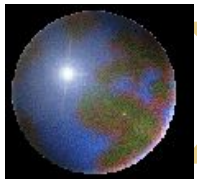
- **«Злочини проти міжнародного права скоюються людьми, а не абстрактними суб'єктами, і лише за допомогою покарання фізичних осіб, що скоїли такі злочини, може бути забезпечене дотримання положень міжнародного права».**

з рішення Нюрнберзького трибуналу

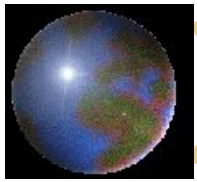
НЮРНБЕРГ / ТОКІО

- **НЮРНБЕРГ : 21 рішення**
  - 11 смертних вироків
  - 3 вироки про довічний висновок
  - 4 вироки про тюремний висновок
  - 3 виправдувальних вироків
- **ТОКІО : 28 рішень**
  - 7 смертних вироків
  - 16 вироків про довічний висновок
  - 2 вироки про тюремний висновок
  - 2 обвинувачених померло
  - 1 визнаний психічно хворим

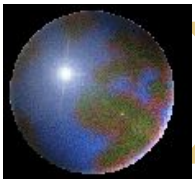
НЮРНБЕРГ / ТОКІО

- **ПАРАЛЕЛЬНО** : численні процеси на національному рівні, а також в окупованій Німеччині трибуналами, установленими союзними Державами
- **Колишній СРСР**: немає точних даних (тисячі процесів)
- **Німеччина**: 105 509 процесів
- (6 489 звинувачувальних вироків)
- **Польща**: 5 358 звинувачувальних вироків
- **Чехословакія**: 33 463 звинувачувальних вироків
- **Дальній Схід**: Військовими комісіями країн коаліції засуджено 3 000 чоловік до тюремного висновку і 920 чоловік до страти

Договори про міжнародну юрисдикцію

- 1993 р. Прийнятий Статут Міжнародного кримінального трибуналу по колишній Югославії. (Додаток до резолюцій 808 і 827 Ради Безпеки ООН 1993 р.).
- 1994 р. Прийнятий Статут Міжнародного кримінального трибуналу по Руанді. (Додаток до резолюції 995 Ради Безпеки ООН 1994 р.).

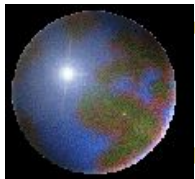
ЮРИСДИКЦІЯ ТРИБУНАЛІВ AD HOC

МТЮ

- Діяння, здійснені на території колишньої Югославії, починаючи з 1991 р.
- серйозні порушення Женевських конвенцій 1949 р.
- порушення законів і звичаїв війни
- геноцид
- злочини проти людяності

МТР

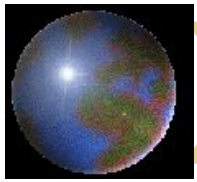
- Діяння, здійснені на території Руанди і суміжних держав з 1/01 по 31/12 1994 р.
- геноцид
- злочини проти людяності
- порушення ст. 3, загальної для ЖК, і порушення ДП II

Договори про міжнародну юрисдикцію

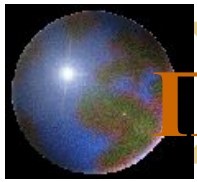
1998. Ухвалення Статуту Міжнародного кримінального суду, що постійно діє (Рим).
1 липня 2002 року після ратифікації більше 60 країнами Статут МУС вступив в силу.
10 березня 2003 р. судді даного суду прийняли присягу.

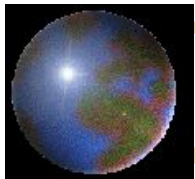
МІЖНАРОДНИЙ КРИМІНАЛЬНИЙ СУД

- **ПРИНЦИП ДОДАТКОВОЇ**
(Компліментарності) по відношенню до національних судових органів (на відміну від трибуналів ad hoc) держави, які не можуть присікати (відсутність належного законодавства) або не хочуть присікати процес на національному рівні, мав на меті захистити особу від кримінальної відповідальності за злочини, що входять в юрисдикцію суду
- Процес не відповідав вимогам безсторонності і незалежності суду

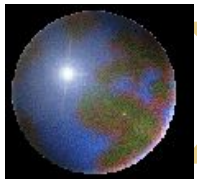
Притягання до відповідальності за порушення ПВК на міжнародному рівні

- Міжнародний кримінальний суд може піддати судовому переслідуванню тільки громадян тих держав, які є учасниками його статуту, або тих осіб, які зробили злочин на території цих країн. Якщо МУС визнає людину винною в скоєнні злочину, найбільше – ці люди можуть бути засуджені до довічного тюремного висновку. МУС може судити тільки ті злочини, які були здійснені після його освіти.

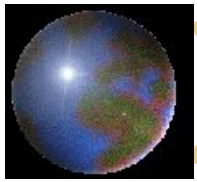
Принципи роботи МУС

- В основу діяльності МУС покладені такі принципи:
  - а) невідворотність покарання по злочинах, що відносяться до юрисдикції Суду;
  - б) індивідуальна відповідальність незалежно від посадового положення особи;
  - в) принцип додаткової (комплементарності). МУС доповнює, але не замінює національні суди. Проте, якщо держава не бажає (прагне захистити особу від відповідальності, розгляд у справі або не проводиться зовсім, або не проводиться незалежно і неупереджено), або нездатна (розвал або відсутність національної судової системи) здійснити правосуддя – діє юрисдикція МУС;
  - г) юрисдикція Суду розповсюджується на озброєні конфлікти як міжнародного, так і неміжнародного характеру;
  - д) постійний орган (без тимчасових або територіальних обмежень).

Повноваження МУС:

- Злочин геноциду – будь-яке з наступних діянь, що здійснюються з наміром знищити, повністю або частково, яку-небудь національну, етнічну, расову або релігійну групу:
  - вбивство членів такої групи;
  - спричинення серйозних тілесних ушкоджень або розумового розладу членам такої групи;
  - навмисне створення для якої-небудь групи таких життєвих умов, які розраховані на повне або часткове знищення її;
  - заходи, розраховані на запобігання дітородінню в середовищі такої групи;
  - насильницька передача дітей з однієї людської групи в іншу.

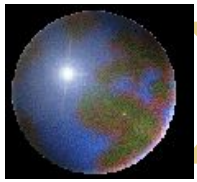
Повноваження МУС:

- Злочин проти людяності – будь-яке з наступних діянь, які здійснюються в рамках широкомасштабного або систематичного нападу на будь-яких цивільних осіб:
  - вбивство;
  - винищування;
  - поневолення;
  - депортація або насильницьке переміщення населення;
  - ув'язнення або жорстоке позбавлення фізичної волі порушуючи основоположні норми міжнародного права;
  - тортури;
  - зґвалтування, звернення в сексуальне рабство, примушення до проституції, примусова вагітність, примусова стерилізація або будь-які інші види сексуального насильства зіставної тяжкості;
  - насильницьке зникнення людей;
  - злочин апартеїду;
  - інші нелюдяні діяння аналогічного характеру, що полягають в умисному спричиненні сильних страждань або серйозних тілесних ушкоджень або серйозного збитку психічному або фізичному здоров'ю.

Повноваження МУС:

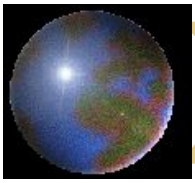
- Військові злочини – ці діяння включають велику частину серйозних порушень міжнародного гуманітарного права, згаданих у Женевських конвенціях 1949 р. і Додаткових протоколах до них 1977 р. Зокрема:
  - умисне вбивство;
  - тортури і нелюдяне звернення (зокрема проведення біологічних дослідів);
  - умисне спричинення важких страждань;
  - нанесення серйозних тілесних ушкоджень або шкоди здоров'ю;
  - напади, направлені проти цивільного населення;
  - депортація або незаконне переміщення населення;
  - застосування заборонених методів і засобів ведення війни (хімічної або запальної зброї);
  - віроломне використання відмітної емблеми червоного хреста і червоного півмісяця та інших захисних знаків;
  - розграбування державного або приватного майна;
  - узяття заручників.

Повноваження МУС:

- Злочини агресії. У даний час здійснюється активний пошук визначення цього поняття. Після прийняття положення, що містить визначення злочину будуть викладені і умови здійснення юрисдикції суду.

Питання є ??? Сподіваюсь, їх немає!

